

Adunarea Parlamentara

Recomandarea 1203 / 1993 referitoare la romii din Europa

Observatii generale:

1. Promovarea formarii unei adevarate identitati culturale europene constituie unul din obiectivele Consiliului Europei. Europa adaposteste numeroase culturi diferite, care, toate, inclusiv multiplele culturi minoritare, contribuie la diversitatea ei culturala.
2. Printre minoritati, romii detin un loc deosebit. Traind raspânditi prin întreaga Europa, neputând pretinde ca vreuna dintre tari le-ar fi proprie, ei alcatuiesc o adevarata minoritate europeana, care însa nu corespunde definitiilor ce se aplica minoritatilor nationale sau lingvistice.
3. Fiind o minoritate lipsita de teritoriu, romii contribuie în mare masura la diversitatea culturala a Europei, si acesta în mai multe privinte, atât prin limba si muzica lor, cât si prin activitatile lor mestesugaresti.
4. În urma admeririi de noi state membre, situate în Europa centrala si rasariteana, numarul romilor care traiesc în zona Consiliului Europei a crescut considerabil.
5. Totdeauna a existat o anumita intoleranta fata de romi. Acum însa au loc, cu o regularitate crescînda, izbucniri de ura rasiala sau sociala, iar relatiile tensionate între comunitati au contribuit la crearea situatiei deplorabile în care traieste astazi majoritatea romilor.
6. Respectarea drepturilor romilor, fie ca este vorba de drepturile fundamentale ale persoanei, fie de drepturile lor ca minoritate, este o conditie esentiala a îmbunatatirii situatiei lor.
7. Garantîndu-le egalitatea de drepturi, de perspective favorabile si de tratament si totodata initiind masuri apte sa amelioreze soarta romilor, va fi posibila o reînviere a limbii si culturii lor si, ca atare, o îmbogățire a diversitatii culturale europene.
8. Este necesar sa se garanteze romilor folosinta drepturilor si libertatilor înscrise în art.14 al Conventiei Europene a Drepturilor Omului, întrucît aceasta le permite sa-si valorifice drepturile.
9. Statele membre ale Consiliului Europei au adoptat legi care, în mod specific, vizeaza protectia minoritatilor. În ceea ce îl priveste, Consiliul Europei a adoptat mai multe hotarîri si recomandari referitoare la minoritati. Se cuvine a mentiona Recomandarea 1134 / 1990 a Adunarii referitoare la drepturile minoritatilor. Aceste texte sînt importante pentru romi, care, fiind totodata una din rarele minoritati lipsite de teritoriu din Europa, necesita o protectie deosebita.
10. În afara de aceasta, Consiliul Europei a adoptat în trecut mai multe hotarîri si recomandari privind-i pe romi. Recomandarea 563 / 1969 a Adunarii referitoare la situatia romilor si a altor nomazi din Europa; Rezolutia 13 / 1975 a Comitetului de Ministri privind recomandari asupra situatiei sociale a populatiilor nomade din Europa si Recomandarea 1 / 1983 a comitetului de ministri referitoare la nomazii apatrizi sau de nationalitate nedeterminata; Rezolutia 125 / 1981 a Conferintei permanente a organelor locale si regionale din Europa cu privire la rolul si responsabilitatea colectivitatilor locale si regionale în problemele de ordin cultural si social ale populatiilor de origine nomada. Aplicarea efectiva a acestor rezolutii si recomandari, mai ales de catre noile state membre, este extrem de importanta pentru soarta romilor.
11. Prin urmare, Adunarea recomanda Comitetului de Ministri sa initieze, într-un asemenea caz, cele mai de jos sub forma unor propuneri adresate guvernelor sau autoritatilor locale si regionale competente, ale statelor membre:

În domeniul culturii

- i. Ar trebui încurajate învatamîntul si studiul muzicii romilor în mai multe scoli de muzica din Europa, precum si înfiintarea unei retele de scoli de acest tip;
- ii. Ar trebui create un program de studiu a muzicii romilor, precum si birouri de traducere

specializate în această limbă;

iii. Ar trebui aplicate minoritatilor romilor dispozițiile referitoare la limbile fără teritoriu, așa cum sînt ele definite în Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare;

iv. Ar trebui acordat tot sprijinul fondării de centre și muzee de cultură a romilor, cît și organizării, cu regularitate, a unor festivaluri;

v. Ar trebui organizată, în cadrul "Expozițiilor europene de artă", o expoziție itinerantă privind influențele reciproce ale contactelor cu cultura romilor.

În domeniul educației CDMG (94)

vi. Ar trebui largite programele europene existente de formare a profesorilor în învățămîntul romilor;

vii. Ar trebui acordată o atenție specială educării femeilor în general și a mamelor cu copiii de vîrstă foarte mică;

viii. Ar trebui încurajați tinerii dotați ca să facă studii și să îndeplinească astfel un rol de intermediari pentru romi;

În domeniul informației

ix. Ar trebui informați românii despre drepturile lor fundamentale și de mijloacele de valorificare ale acestora;

x. Ar trebui înființat un centru european de informare asupra situației și culturii romilor, acest centru fiind cu precădere destinat să informeze mijloacele de comunicare în masă.

În domeniul egalității drepturilor

xi. Statele membre care încă nu au ratificat Pactul internațional referitor la drepturile civile și politice (New York, 1966) sau Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (New York, 1965) ar trebui invitate să le ratifice imediat;

xii. Discriminarea privindu-i pe romi, care rezultă dintr-o dispoziție a Convenției Europene a Drepturilor omului, ar trebui abrogată printr-o declarație adecvată, precizînd că termenul "vagabonzi" care figurează la articolul 5.1.(e) nu este în mod necesar aplicabil persoanelor ce au un mod de viață nomad;

xiii. Dispozițiile oricărui protocol adițional sau oricărei convenții referitoare la minorități ar trebui să fie aplicate minoritatilor lipsite de teritoriu;

xiv. Statele membre care încă nu s-au conformat ar trebui invitate să ratifice al 4-lea Protocol al convenției Europene a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la liberă circulație și, în această calitate, este esențial pentru nomazi;

xv. Statele membre ar trebui invitate să-și modifice legislațiile și reglementările naționale care stabilesc direct sau indirect o discriminare cu privire la romi;

xvi. Ar trebui recunoscută ideea că a fi victimă sau a-ți fi teama (pentru cauze rationale) de a fi victimă vreunui pogrom - atunci cînd autoritățile refuza sau se dovedesc incapabile să ofere o protecție eficientă - poate, în anumite cazuri să echivaleze cu temerea, pe bună dreptate, de a fi persecutat din pricina apartenenței la un grup social particular, recunoașterea acestei idei făcîndu-se în conformitate cu termenii Convenției din 1951 a Națiunilor Unite referitoare la statutul refugiaților.

În domeniul vieții curente:

xvii. Statele membre ar trebui să vegheze ca românii să fie consultați cu prilejul elaborării și aplicării dispozițiilor regulamentare privindu-i pe ei;

xviii. Ar trebui încurajată înființarea, în statele membre, a unor programe noi, vizînd ameliorarea condițiilor de locuire, educație și locuri de muncă ale romilor celor mai defavorizați, participarea romilor la întocmitrea acestor programe și la aplicarea lor ar trebui asigurată;

Masuri de ordin general

xix. Ar trebui întreprinse lucrari independente de cercetare asupra legislatiilor si reglementarilor nationale privind-i pe romi, precum si asupra modalitatilor de a fi puse în practica, rapoarte privind aceste subiecte fiind prezentate cu regularitate Adunarii;

xx. Ar trebui urmarita cu perseverenta cooperarea cu Comunitatea Europeana în domenii interesându-i pe romi, cum sînt: educatia, lupta împotriva saraciei, ocrotirea si salvarea patrimoniului cultural european, recunoasterea minoritatilor si promovarea egalitatii drepturilor;

xxi. Consiliul Europei ar trebui sa acorde statut consultativ organizatiilor internationale reprezentative ale romilor;

xxii. Consiliul Europei ar trebui sa desemneze un mediator pentru romi, dupa prealabila consultare cu organizatiile reprezentative ale romilor; acest mediator ar avea inclusiv umatoarele sarcini:

a. sa întocmeasca bilantul progreselor realizate în aplicarea masurilor luate sau recomandante de Consiliul Europei cu privire la romi;

b. sa mentina contacte regulate cu reprezentantii romilor;

c. sa sfatuiasca guvernele statelor membre asupra unor probleme privitoare la romi;

d. sa sfatuiasca diferitele organe ale consiliului Europei în chestiuni ce-i privesc pe romi;

e. sa faca anchete cu privire la politica guvernamentala si la situatia drepturilor omului referitoare la romi, în statele membre;

f. sa faca anchete cu privire la situatia romilor apartizi sau de nationalitate nedeterminata.

Mediatorul ar avea competenta pentru:

g. a primi raspuns în toate chestiunile adresate guvernelor sau reprezentantilor statelor membre;

h. liberul sau acces la arhivele guvernamentale sau la alte documente pertinente;

i. a chestiona cetatenii statelor membre ale Consiliului Europei;

xxiii. în termen de doi ani, statele membre ar trebui sa adreseze un raport Secretarului General al Consiliului Europei cu privire la îmbunatatirile aduse soartei romilor precum si cu privire la aplicarea recomandarilor Consiliului Europei.

Adoptata de Adunarea Parlamentara a Consiliului Europei, 2 februarie 1993

Nota: Pentru traducerea în limba româna a diverselor etnonime si exonime, s-a utilizat ortograful "rom", în conformitate cu Rezolutia 44 / 1997 a Consiliului Europei (CPLRE), Art.14, 15 (mai jos) si Memorandum-ului MAE (2000).

14. Decide utilizarea, pe viitor, a ortografului "rom", care trebuie sa se scrie cu un singur "r", pentru a se alinia practicii generale a Consiliului Europei si OSCE;

15. Decide, din nevoia de a simplifica lectura si întelegerea documentelor, de a reuni sub apelativul "rom(i)" ("Rom(s)", în franceza; "Rom(a)", în engleza, n.t.: "Aven amentza"), ansamblul de grupuri cum ar fi: romii, tiganii, sintii, manusii, gitanii;

(Traducere neoficiala: Centrul romilor pentru politici publice "Aven amentza")